

Ekosofias Nyhetsbrev

SEPTEMBER 2017 - TJUGOFEMTE ÅRGÅNGEN

TRENDBROTT – SVÄLTEN I VÄRLDEN ÖKAR IGEN

För första gången på mer än tio år ökar svälten i världen. Det konstateras i en FN-rapport som nyligen presenterats i Rom.

Förra året var det 815 miljoner människor som regelbundet inte kunde äta sig mätta. Det är 38 miljoner fler än 2015. 155 miljoner av de hungrande är barn under 5 år.

I samband med att FN-rapporten släpptes kallade David Beasley, chef för FN:s livsmedelsprogram WFP, den för "ett åtal mot mänskligheten":

– Med alla tekniska framsteg och växande rikedomar, så borde vi gå i motsatt riktning. Vi uppmanar världens ledare att sätta tryck för att lösa de förödande konflikterna och på så sätt utrota hungersnöden i världen.

Faktum är att antalet hungrande började öka igen redan 2014, men eftersom jordens befolkning ökade ännu snabbare, fortsatte den procentuella andelen svältande att minska ytterligare en tid.

Men 2016 bröts alltså även den positiva trenden efter mer än tio år – nu beräknar FN-organisationerna att 11 procent av mänskligheten lider av undernäring eller olika grad av svält.

Samtidigt konstaterar man att produktionen av livsmedel räcker mer än väl för att alla ska kunna äta sig mätta – det är fördelningen som inte fungerar.

Flest hungrande lever i Asien – 520 miljoner människor. Men den högsta andelen svältande och undernärda finns i Afrika söder om Sahara – där går 20 procent av befolkningen hungriga enligt FN.

De bakomliggande orsakerna till att världssvälten ökar är enligt rapporten klimatförändringar, krig och konflikter. 489 miljoner av de svältande lever eller har flytt från konfliktdrabbade regioner där människor är på flykt och livsmedelsförsörjningen inte fungerar.

Det värsta exemplet det senaste året är den tragiska utvecklingen i Sydsudan.

Andra svältdrabbade konflikthärder, där situationen dessutom riskerar att förvärras, är enligt rapporten Jemen, Somalia och nordöstra Nigeria.

FN:s mål är att världssvält och undernäring ska vara utrotade år 2030. Just nu är det inte mycket som talar för att det ska förverkligas.

Svt Nyheter

TUFFA TIDER FÖR KÄRNKRAFTSINDUSTRIN: "FÖRNYELSEBAR ELPRODUKTION ÄR MER FÖRDELAKTIG"

Kärnkraften som energiform är på kraftig tillbakagång, enligt en ny internationell rapport och framtiden ser inte heller särskilt ljus ut. Det säger Tomas Kåberger som är professor i industriell energipolicy vid Chalmers, och som också sitter i Vattenfalls styrelse och i styrelsen för Japan Renewable Energy Foundation.

– Det fanns en förhoppning i kärnkraftsbranschen för ett decennium sedan, att klimatfrågor och annat skulle leda till att kärnkraften åter började byggas ut i världen, men det har visat sig att så har det inte blivit. Man har istället övergivit projekt som påbörjats, till exempel i USA.

Försenade och fördröjade byggprojekt har fått ödesdigra konsekvenser, berättar Tomas Kåberger.

– De stora kärnreaktorleverantörerna, franska Areva och Westinghouse i USA, har gått omkull, Westinghouse går under konkursskydd i USA och Areva har räddats av franska staten.

Rapporten "Världens kärnkraftsindustri – en statusrapport" tas fram varje år och i år är det extra tydligt att branschens utveckling har stannat av. 2010 byggdes 15 kärnkraftsreaktorer runt om i världen, tio av dem i Kina.

·EKOSOFIA·

I fjol hade antalet påbörjade byggen minskat till tre, varav två i Kina och under det första halvåret i år har endast en reaktor börjat byggas, i Indien. Enligt Tomas Kåberger finns inga stora planer på kärnkraftsutbyggnad någonstans. Framförallt i Kina syns en minskad ambitionsnivå. Olyckan vid kärnkraftverket i Fukushima i Japan tycks inte ha haft någon större påverkan på utvecklingen utan istället handlar det om att den förnybara energin är billigare att producera. Stora satsningar på sol och vindkraft görs nu både i Kina och i övriga världen. Under förra året växte solkraften med 30 procent, vindkraften med 16 procent och kärnkraften med drygt en procent.

- Slutsatsen är att förnyelsebar elproduktion byggs ut snabbare och är ekonomiskt mer fördelaktig, alltså billigare än kärnkraft.

Sveriges Radio

BÄTTRE KLIMATPROGNOSER FÖRVÄNTAS I IPCC:S NYA RAPPORT

Nästa klimatrapport från FN:s klimatpanel IPCC kommer att bygga på bättre klimatmodeller som ger underlag för utvecklade klimatprognoser. Bland annat för att se vad som händer om vi avviker från Paris-avtalet. Sedan FN:s femte klimatrapport publicerades 2013-2014 har forskare världen över förbättrat de modeller som används för att göra beräkningar över hur klimatet kan komma att utvecklas framöver. Inför nästa rapport förbereds nu uppbyggnaden av ett stort dataarkiv med nya beräkningar av ett klimat i förändring. De nya klimatmodellerna innehåller bland annat fler samband mellan atmosfär, hav och land och bygger på nya scenarier för olika samhällsutveckling - från fortsatt stor förbränning av fossila bränslen, till en mer koldioxidsnål utveckling.

- Med de nya samhällscenarierna kan vi också undersöka vad som händer om vi avviker från Paris-avtalet, så att jordens medeltemperatur stiger mer än två grader, men lyckas begränsa koldioxidutsläppen med försening, säger Ralf Döscher, klimatforskare på SMHI Rossby Centre.

Under slutet av året kommer de första beräkningarna att göras av SMHI:s Rossby Centre och många andra institut i världen. SMHI:s beräkningar kommer att finnas öppet, tillgängliga för användare internationellt.

Extrakt

USA KAN KLARA HÄLFTEN AV SINA KLIMATÅTAGANDEN - UTAN ATT VARA MED I PARISAVTALET

I samband med Klimatveckan i New York presenterades en rapport som visar att USA kan klara ungefär hälften av sina klimatåtaganden enligt Parisavtalet, även om man lämnar avtalet. Icke-statliga åtagande från enskilda stater, städer och företag kan minska USA:s utsläpp av växthusgaser med upp till 14 procent till 2025 (jämfört med 2005), enligt rapporten. Niklas Höhne, professor vid New Climate Institute och medförfattare till rapporten, säger att utsläppsminskningarna snarare är underskattade än överskattade.

- Vi har bara tagit med de åtaganden som dokumenterats och kvantifierats och de omfattar bara 44 procent av USA:s totala utsläpp. Det finns mycket som ännu inte är registrerat och kvantifierat.

Miljö Online

EU:S INDUSTRIKOMMISSIONÄR: DIESELTEKNOLOGIN TILLHÖR DET FÖRFLUTNA

EU:s industrikommissionären Elzbieta Bienkowska är besviken över uteblivna reaktioner efter "dieselgate". I en intervju med nyhetstjänsten EU Observer kritiserar hon medlemsländernas passivitet och konstaterar att de åtgärder som har vidtagits som följd av upptäckten inte har haft någon större räckvidd. Hon ger också den europeiska fordonsindustrin en känga för att envist hålla fast vid dieselteknologin med hänvisning till att arbetstillfällena måste bevaras. Elzbieta Bienkowska anser att det dags att "låta dieseln gå" då det är en teknik som "tillhör det förflutna". Övergången till utsläppsfria bilar kommer att ske snabbare än man trodde för bara två år sedan. Och även om utfasningen av

·EKOSOFIA·

dieselmotorn beräknas ta 10–15 år så understryker kommissionären att fordonsindustrin måste förbereda sig nu.

Elzbieta Bienkowska anser att det, även två år efter "dieselgate", fortfarande inte råder transparens och öppenhet i frågan om vad som egentligen hände i alla aspekter av manipuleringskandalen.

EKOSYSTEM MED HÖG BIOLOGISK MÅNGFALD KLARAR KLIMATFÖRÄNDRINGAR BÄTTRE

Ekosystem med hög biologisk mångfald är mer produktiva, stabila och bättre på att anpassa sig till de miljöförändringar som uppstår vid ett ändrat klimat. Det framgår av en ny studie som forskare vid universitetet i Zürich genomfört. Resultatet och slutsatserna från studien visade inte bara att landskap med större biologisk mångfald var mer produktiva utan också att deras produktivitet var stabilare och varierade mindre från år till år. Den visade också att växtperioden i naturen ökat de senaste åren som en effekt av klimatförändringarna. I områden med många arter syntes detta betydligt tydligare än i exempelvis trädplantager eller jordbruksmarker med enbart en gröda.

Resultaten stämmer även överens med tidigare studier i ämnet. I slutet av 2016 publicerade till exempel tidningen Science en global studie från över 80 forskare som slog fast att det kunde vara värt tusentals miljarder per år för världens kommersiella skogsbruk att bibehålla biologisk mångfald i skogarna. Detta då skogarnas produktivitet blir sämre i områden där den biologiska mångfalden minskar.

Natursidan

SAMARBETE I LINKÖPING SKA BEFRIA FRÅN BILÄGANDE

Ett samarbete med syfte att klara sitt liv och sin vardag utan att äga en egen bil har inletts i Linköping. Det är en samverkan mellan kollektivtrafik, kommun, bilpool som ska få invånarna i den nya stadsdelen Vallastaden att kunna välja ett hållbart resande redan från start.

Den som flyttar in i Vallastaden erbjuds 2 veckors gratis prova-på-kort med Östgötatrafiken och 5 års gratis medlemskap i Sunfleets bilpool. Kunden använder samma kort – Östgötatrafikens resekort – för såväl sina kollektivtrafikresor som för att öppna bilpoolsbilarna. Man kommer även att kunna boka elcyklar och ellådcyklar under en period genom Sunfleets bokningssystem.

Bussmagasinet

KINA SATSAR PÅ ETANOL

Kina planerar att börja använda etanol i bensin i hela landet 2020.

Peking försöker att få fart på efterfrågan på industriell majs och samtidigt förbättra luftkvaliteten.

Det är första gången regeringen har ett tidsmål för att driva etanolinblandningen, känd som E10 och som innehåller 10 procent etanol, runt om i landet, även om det inte har meddelats formellt. Det rapporterar statliga medier och hänvisar till myndighetsdokument.

Tidigare har det på provinsnivå satts ett minimimått av biobränsle som måste blandas i bränslet för bilarna.

– Den här nyheten har stärkt tilltron inom branschen, säger analytikern Michael Mao vid Sublime China Information.

Kina är världens största bilmärknad. En förnyad ansträngning att främja biobränsle kommer att vara ytterligare ett slag mot stora oljeproducenter. I helgen sade regeringen att den har börjat granska när Kina ska förbjuda tillverkning och försäljning av bilar med traditionellt bränsle.

Svenska Dagbladet

IKEA SATSAR PÅ ELBILAR OCH BIOGAS

Ikeas alla 355 varuhus runt om i världen kommer att byta ut alla nuvarande bilar som drivs av fossila bränslen mot eldrivna fordon.

·EKOSOFIA·

Ikea har också åtagit sig att på olika sätt driva på utvecklingen av elbilar fram till 2030: t ex genom att ställa krav på leverantörer, liksom att underlätta för medarbetare och kunder att köra elfordon.

Och i Finland ska allt matavfall bli biobränsle som kan tankas vid varuhuset. Ikea Finland ska i samarbete med det finska gasföretaget Gasum, sätta upp biogasmackar vid några av sina varuhus. Biogasen kommer bland annat att produceras från matavfallet från Ikeas restauranger. Förutom att kunderna ska kunna tanka i samband med att de handlar, planerar även Ikea att på sikt tanka sina egna transportbilar med gas. Initiativet är ett sätt för Ikea att driva sin verksamhet i mer cirkulär riktning.

Energinyheter / Moottori

HÖSTBUDGETEN: MILJARDSATSNING PÅ SOLCELLER

Regeringen vill att svenska folket skaffar solceller. I budgeten för 2018 föreslås en satsning på över 2,7 miljarder kronor de kommande tre åren.

Fler svenskar ska få stöd att investera i solceller. Stödet ökar med 200 miljoner kronor i år och med 525 miljoner kronor i budgeten för 2018.

I dag ligger stödet på 390 miljoner, men föreslås alltså nästa år bli 915 miljoner kronor – en ökning med 135 procent. Regeringen vill därefter satsa 915 miljoner kronor per år fram till 2020.

– Solceller kommer att spela en viktig roll i ett framtida hållbart energisystem. I dag står 3 000 hushåll i kö för att ta del av regeringens solinvesteringsstöd.

Därför lägger vi 200 miljoner kronor redan i höst och ytterligare 525 miljoner kronor nästa år för att ta bort kön och öka takten i utbyggnaden. Vi vill också göra det enklare att söka stödet, säger klimatminister Isabella Lövin (MP).

För hushåll som sätter solceller på taket föreslår regeringen också en höjning av stödet till 30 procent av investeringskostnaden för alla stödmottagare. Idag är stödet 20 procent.

Ny Teknik

KEMIKALIEINSPEKTIONEN LETAR FARLIGA ÄMNEN I KONSUMENTVAROR

Kemikalieinspektionen kommer under hösten att kartlägga om det finns farliga kemikalier i material som är vanliga i konsumentvaror.

– Ett viktigt syfte med detta är att kunna identifiera om det finns kemikalier som i dag inte regleras i lagstiftningen men som skulle behöva åtgärdas, säger Erik Gravenfors, utredare på Kemikalieinspektionen. De områden som ska undersökas är: kemikalier i gummi och silikon, kemikalier i papper och pappmaterial, kemikalier i intimhygienprodukter, samt mikroplast i kemiska produkter. Även kemikaliekraV i miljömärkning ska undersökas.

RÄTT BETONGVAL KAN MINSKA MILJÖPÅVERKAN MED HÄLFTEN

Redan i dag går det att minska klimatpåverkan med 50 procent i byggprojekt om man väljer att beställa betongkonstruktioner med lägre klimatpåverkan, visar två olika rapporter.

– Beställarna måste inse att det är de som bestämmer och det är de som måste driva utvecklingen, säger Martin Erlandsson, forskare på IVL, som gjort en av rapporterna i samarbete med KTH. Det Martin Erlandsson tittat på är hur man kan använda betong som innehåller ökad andel flygaska utöver det som redan finns i cementen. Han har även räknat på vilket resultat det skulle ge att öka andelen alternativa bindemedel, som slagg. Även konstruktiva, materialsnåla lösningar kan bidra till att sänka koldioxidutsläppen. Allt detta är lösningar som betongtillverkarna redan tillhandahåller i dag.

FINDUS LYFTER SIN HÅLLBARHETSCHEF TILL LEDNINGSNIVÅ

Samtidigt som Maria Svantemark tillträder som Nordic Sustainability Manager så lyfter man rollen till ledningsnivå. Enligt Findus är detta en del av företagets ökade fokus på hållbarhet.

PEAB BOSTAD KLARAR SVANENS KRAV

Ytterligare ett större bostadsbolag, Peab Bostad, klarar kraven för att bygga Svanenmärkt. På drygt två år har antalet Svanenmärkta hus som är under

·EKOSOFIA·

uppförande ökat från 618 bostadsenheter till mer än 8 000 bostadsenheter. Idag har 13 bostadsföretag, varav flera av Sveriges största, licens för att bygga Svanenmärkta flerbostadshus, småhus och förskolor/skolor. Svanens krav omfattar allt från att takstolarnas trä inte får komma från skyddsvärda skogar till att golv inte får innehålla farliga kemikalier. Förutom en hälsosam inomhusmiljö ska byggnaden vara energieffektiv.

SVENSKAR EU:S MEST KLIMATOROLIGA

Svenskar pekar i störst utsträckning i EU ut klimatförändringar som det allvarligaste hotet som världen står inför. Svenskarna var också de som mest sade sig gjort konkreta åtgärder för att rädda klimatet. Det framgår av den senaste barometern som EU-kommissionen genomfört då närmare 28 000 invånare i EU-länderna tillfrågades om vad de anser vara det enskilt allvarligaste problemet i världen.

I undersökningen fanns en lista med åtta alternativ och där pekade 38 procent av svenskarna ut klimatförändringar som det mest hotande. I genomsnitt i EU-länderna valde endast tolv procent det alternativet. De minst bekymrade för klimatförändringar var grekerna och portugiserna.

Det enskilda alternativ som EU-snittet pekade ut som allvarligast var "fattigdom, hunger och brist på dricksvatten" följt av "internationell terrorism". Svenskarna var dessutom de som i störst utsträckning sade sig ha vidtagit några åtgärder under det senaste halvåret för att hantera klimatförändringarna. Närmare fyra av fem svarade att de gjort det, EU-snittet låg på knappt hälften. Exempel på åtgärder som vidtagits var att köpa elbil, skaffa miljöanpassade hushållsprodukter, installera solpaneler eller källsortera regelbundet.

USA: "TYSTNADSKULTUR OM KLIMATFÖRÄNDRINGAR BREDER UT SIG"

Klimatförändringarna har inte orsakat monsterorkanen Irma. Men klimatförändringarna bidrar till att orkanen fått en sådan våldsamt kraft. Det hävdar tyska och brittiska klimatforskare. Men i USA är klimatdebatten nedstannad, statligt anställda har förbjudits att använda ordet "klimatförändringar" och bevakningen i amerikanska medier har sjunkit kraftigt. Det skriver Svt:s utrikeskommentator Erika Bjerström i en analys.

KARTLÄGGNING: KLIMATFÖRNEKELSE STORT PROBLEM ÄVEN I SVERIGE

Klimatförnekelse och även förnekelse av andra miljöproblem som till exempel rör miljögifter eller överfiske, är ett omfattande och allvarligt problem även i Sverige idag. Det hävdar en grupp KTH-forskare som gått igenom den samlade forskningen om vetenskapsförnekelse under de senaste 25 åren.

"Klimatförnekare finns inom fossilindustrin, i vissa tankesmedjor och bland populistiska politiker. Även media spelar en roll när dess balansprincip gör att forskare ställs mot vetenskapsförnekare i debatt istället för att forskare inbjuds till att mötas i mediala samtal", säger Karin Edvardsson Björnberg, docent i miljöfilosofi på KTH.

SVENSKA MEDIER HJÄLPER KLIMATFÖRNEKARE

"Svenska tidningar fortsätter att publicera klimatförnekarnas debattartiklar. Det är dags att ta ett publicistiskt ansvar och sluta ta in dem", skriver Daniel Hirsch på Westander i en debattartikel i Medievärlden.

Professor Johan Rockström kritiserar Svenska Dagbladet för att man regelbundet ger miljödebattören Bjørn Lomborg utrymme på ledarplats, något Rockström tycker är "journalistiskt tveksamt", skriver ETC.

– Alla texter som publiceras genomgår en redaktionell bedömning, svarar SvD:s politiska chefredaktör Tove Lifvendahl till Medievärlden.

Veckans Klimatnyheter

NYTT SEMINARIUM!

Vem säger vad – och varför? – 17 november 2017

En halvdag om opinion och kommunikation inom miljö och hållbar utveckling. I en värld där olika intressen försöker styra vad vi uppfattar som sanningar – vem kan man egentligen lita på?

Det här berör i allra högsta grad hållbarhetsfrågorna! Därför erbjuder "de två Eko:na" – Ekosofia och Ekocentrum – en ny utbildning där du får verktygen för att analysera och förstå vad som sägs och skrivs.

Se Ekocentrums hemsida för närmare detaljer – www.ekocentrum.se

Grundläggande miljöutbildning – 23 november 2017

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete – en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande.

Seminarier ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Utbildningen är godkänd enligt Göteborgs stads Miljödiplomering (Svensk Miljöbas).

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Kommunikation för miljö och hållbar utveckling

En stark och trovärdig hållbarhetsprofil är i dag en avgörande framgångsfaktor för många företag och organisationer. Men hur går man tillväga – vad är tillåtet och otilåtet i marknadsföringen, vilka krav ställer omvärlden och hur lyckas man på bästa sätt förmedla att man har ett seriöst hållbarhetsarbete till medarbetare, kunder och andra intressenter.

Ett seminarium med workshop. Se vår hemsida för närmare detaljer

www.ekosofia.se

Parisavtalet – risker och möjligheter för företag

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FN:s klimatavtal i Paris. Vi redovisar de viktigaste överenskommelserna och besluten, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Agenda 2030 – FN:s globala hållbara utvecklingsmål

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FN:s mål för hållbar utveckling.

Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

– Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna, säger Ban Ki-moon, tidigare generalsekreterare i FN.

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus, romanus@ekosofia.se.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg, magnus.ruberg@ekosofia.se.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång.

Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod.

Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg.

För ytterligare information – www.ekosofia.se